

Hogyan részesülhetnek a kedvezményezettek a személyi jövedelemadó 1 százalékából?

A személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint¹, külön törvényben² meghatározott módon és feltételekkel minden adófizetőnek minden évben lehetősége van arra, hogy az összevont adóalapjának a kedvezmények levonása után ténylegesen megfizetett adójából 1-1 százalékot az általa meghatározott egy-egy kedvezményezett javára juttasson. Kedvezményezettet két csoportból lehet választani, de mindegyikből csak egyet-egyét, azaz sem az egyik, sem a másik 1 százalék nem osztható meg, de nem is vonható össze.

1. A kedvezményezettek egyik csoportját egyesületek, alapítványok, közalapítványok, színházak, múzeumok, felsőoktatási intézmények³ és más, a törvény által egyedileg felsorolt szervezetek alkotják.

Ide tartoznak:

- **egyesületek⁴** (kivéve ebből a pártokat, a biztosító egyesületeket, továbbá a munkaadói és a munkavállalói érdekképviselőket), ha bírósági nyilvántartásba vételük a **2010. év előtt** már jogerőre emelkedett feltéve, hogy alapszabályuk, alapító okiratuk szerint legalább a 2011. év első napjától ténylegesen és megszakítás nélkül a Civil. törvényben meghatározott közhasznú tevékenységet folytatnak;
- az **alapítványok**, ha az egyesületekre is vonatkozó, az előző bekezdésben szereplő feltételeket teljesítik;
- **közhasznú** alapítványok, egyesületek, közalapítványok, feltéve, hogy a **2011. év előtt** közhasznú szervezetként jogerősen bírósági nyilvántartásba vették őket és 2011. év első napjától ténylegesen és megszakítás nélkül az említett törvényben felsorolt közcélú tevékenységet folytatnak.

Ugyancsak ebben a körben lehet rendelkező nyilatkozatot adni a törvényben felsorolt következő kedvezményezetteknek

- Magyar Tudományos Akadémia;
- Országos Tudományos Kutatási Alapprogram (OTKA);
- az országos közgyűjtemények⁵;
- a következőkben felsorolt intézmények:
 - Magyar Állami Operaház,
 - Magyar Országos Levéltár,
 - Országos Széchényi Könyvtár,
 - Magyar Nemzeti Filmarchívum,

¹ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 45. §.

² A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXXVI. törvény.

³ A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 1. számú mellékletében felsorolt szervezetek.

⁴ Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (továbbiakban Civil. tv.) szerinti egyesület.

⁵ A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 2. és 3. számú mellékletében felsorolt szervezetek.

- Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár;
- országos szakmúzeumok;
- az a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó- és előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezet, amely a rendelkező nyilatkozat évének első napja előtti három év valamelyikében a helyi önkormányzattól, az országos, illetve a helyi kisebbségi önkormányzattól vagy a központi költségvetéstől egyedi támogatásban részesült és nem tartozik az előző kategóriákba;
- a felsőoktatási intézmények
- Nemzeti Együttműködési Alap
- Magyar Művészeti Akadémia
- Összefogás az Államadósság Ellen Alap⁶.

A felsoroltak közül az egyesületek, alapítványok és közalapítványok akkor lehetnek kedvezményezettek, ha a székhelyük belföldön van, és a működésük magyarországi közösség, illetőleg a határon túli magyarság érdekében történik, és közülük is csak az, amely

- nem folytat közvetlen politikai tevékenységet, azaz nem végez pártpolitikai tevékenységet, nem állít sem országgyűlési, sem önkormányzati választáson jelöltet, pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt, továbbá a rendelkező nyilatkozat évét megelőző öt évben nem kötött párttal együttműködési megállapodást és nem állított párttal közös jelöltet országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati választáson, és
- a rendelkezés évének augusztus 1. napja és az általa tett nyilatkozat időpontja között nem volt olyan lejárt esedékességű köztartozása, amelyre fizetési halasztást vagy részletfizetési kedvezményt nem kapott⁷, és
- alapszabálya, alapító okirata szerinti közhasznú tevékenységét 2011. január 1-jétől megszakítás nélkül ténylegesen folytatja, eleget téve minden rá vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek, továbbá
- közhasznú alapítvány, egyesület esetében a tevékenységét állami szervvel vagy önkormányzattal a 2011. év előtt megkötött szerződés alapján végzi, és ezt a szerződés másolatával az adóhatóságnak igazolja.

Az egyesületek, alapítványok, közalapítványok kedvezményezhetősége szempontjából fontos, hogy milyen tevékenység minősül közhasznúnak.

A Civil tv.⁸ 2. § 20. pontja határozza meg a közhasznú tevékenység fogalmát, mely szerint közhasznú tevékenység minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

A kedvezményre igényt tartó, előzőekben említett szervezeteknek a rendelkező nyilatkozatok megszerzése érdekében közölniük kell az adószámukat azokkal az adózó

⁶ Az Összefogás az Államadósság Ellen Alapba történő befizetésekhez kapcsolódó kedvezmények megalkotásáról és az Alap létrehozásával kapcsolatos törvénymódosításokról szóló 2011. évi LVII. törvény 6.§ alapján.

⁷ E feltétel teljesítésétől az adóhatóság méltányosságból eltekinthet. A méltányosságra vonatkozó részletes szabályok e tájékoztató 3. pontjában találhatóak.

⁸ 2011. december 22-től hatályos

polgárokkal, akiknek a rendelkező nyilatkozatára számítanak. Ez az eljárás alaki kötöttségek nélküli, megvalósítható személyes kapcsolatfelvétellel, szórólapokkal, egyéb - jogszabályba nem ütköző módon történő - figyelemfelhívással, hirdetéssel.

Megjegyzést érdemel, hogy azon szervezetek adószáma, melyek már a 2011-es rendelkező évben kedvezményezettek voltak, a NAV honlapján megtalálható, a „Közlemény a 2011. rendelkező évi érvényes civil kedvezményezettekről” című tájékoztató anyagban is szerepel.

A támogatók toborzásához előzetes adóhatósági engedélyre nincs szükség, így az előzetes engedélykérések, a szórólapok véleményezésre történő megküldése szükségtelen időkiesést jelenthet.

2. Rendelkező nyilatkozat tehető a befizetett személyi jövedelemadó **másik 1 százalékáról a következők javára:**

- a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) szerint elismert egyház, vallásfelekezet, vallási közösség (a továbbiakban együtt: egyház) feltéve, ha az adóhatóság technikai számmal látta el,
- az Országgyűlés által, a költségvetéséről szóló törvényben⁹ meghatározott kiemelt előirányzat.

Az Ehtv. lehetővé teszi, hogy 2012-ben átmeneti rendelkezések alapján is rendelkezhetnek a magánszemélyek egyházi kedvezményezetteknek. Azon szervezet/korábbi egyház, amely az Ehtv. 34. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően kérte az egyházkénti elismerést, de azt az Országgyűlés elutasította, annak technikai száma 2012. május 20-án szűnik meg. Ennek megfelelően az átmeneti 2012. május 20-ig terjedő időszakban mindazon szervezetek, akik korábban egyházként működtek, technikai számmal rendelkeztek és kérelmezték, hogy az Országgyűlés egyházként ismerje el őket, de a kérelmüket elutasították az Szftv. 4/A. §-a szerinti egyházi kedvezményezettnek minősülnek, és az Ehtv. mellékletében szereplő egyházakkal megegyezően jogosultak az „egyházi” 1 százalékra.

A 2012. évben egyházi kedvezményezettként a rendelkező nyilatkozaton megjelölhető egyházi kedvezményezettek listája a www.nav.gov.hu internetes honlapon található.

Főszabály szerint, ha valamely egyház igényt tart az 1 százalékos felajánlásokra, technikai számmal kell rendelkeznie. Az adóhatóság az egyházakat kérelemre technikai számmal látja el. Abban az esetben, ha az adóhatóság a technikai számot kiadta, az egyház a technikai szám kiadásának évét követő évben válik kedvezményezetté.

A költségvetési törvényben meghatározott kiemelt előirányzat hivatalból kap technikai számot az NAV elnökétől.

A technikai számok megjelennek a Magyar Közlönyben, de azokat az adóhatóság honlapja¹⁰ is tartalmazza.

⁹ A Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény 43. §-a alapján a kedvezményezhető előirányzat: a Nemzeti Tehetség Program.

3. Az 1. pontban meghatározott, úgynevezett civil kedvezményezettek a következő eljárás szerint kaphatják meg a javukra felajánlott összeget. Az adóhatóság a magánszemélyek nyilatkozatainak feldolgozása után legkésőbb 2011. szeptember 1-jéig értesíti az ebbe a kategóriába tartozó szervezetet a javára felajánlott összeg nagyságáról.¹¹ Azaz minden szervezet, melynek javára a magánszemélyek rendelkeztek, értesítést kap erről a tényről. Az adóhatóság az értesítéssel egyidejűleg felhívja a kedvezményezettet arra, hogy az értesítéstől számított 30 napon belül a törvényben meghatározott nyilatkozatokat az erre szolgáló nyomtatványon (1237A számú Adatlap) tegye meg. A 1237A számú Adatlap az értesítések kiküldését követően a NAV honlapjáról letölthető és kitöltve – postai úton, személyesen vagy elektronikus úton – juttatható el az állami adóhatóság részére. A fenti 30 napos határidő elmulasztása esetén a kedvezményezett igazolási kérelmet terjeszthet elő.

Az adóhatóság az Adatlap, és az ahhoz csatolt, a törvényi feltételek meglétét igazoló dokumentumok alapján bírálja el azt, hogy a kedvezményezettet megilleti-e a javára felajánlott összeg. Az összeg elfogadása nem kötelező, ezért a kedvezményezettnek jogában áll azt visszautasítani. Az adóhatóság az Adatlap visszaküldésétől számított 30 napon belül, de legkésőbb a rendelkezés évének december 15. napjáig utalja át a kedvezményezettnek a magánszemélyek által rendelt összeget.

A törvényben meghatározott feltételek hiánya esetén a NAV ezt az igénybejelentővel határozatban közli. Ez ellen a határozat ellen bírósághoz lehet fordulni. **A fellebbezésről a bíróság nemperes eljárásban 15 napon belül dönt. A bírói döntés természetesen mindkét félre nézve kötelező.**

Ha a kedvezményezettnek a rendelkező nyilatkozat évének augusztus 1. napja és az általa tett nyilatkozat időpontja között volt olyan lejárt esedékességű köztartozása, amelyre fizetési halasztást vagy részletfizetési kedvezményt nem kapott, vagy a szervezet az adóhatóság felhívását követő 30 napon belül nem igazolta, hogy megfelel a törvényben előírt feltételeknek, kivételes méltányosságot érdemlő esetben az állami adóhatóság eltekinthet e feltétel meglététől, azaz a feltétel teljesítésének hiányában is kiutalhatja a kedvezményezettnek a felajánlott összeget.

Kivételes méltányosságot érdemel különösen az, ha a rendelkezett összeg átutalásának meghíúsulása a kedvezményezett alapvető céljának elérését súlyosan veszélyezteti. A kivételes méltányosság gyakorlása esetén az átutalást - legkésőbb a rendelkező nyilatkozat éve utolsó napját követő egy éven belül - az adóhatóság akkor teljesítheti, ha ezt megelőzően a kedvezményezett a köztartozását rendezti.

A méltányosság gyakorlását nem kell külön eljárásban kérni, azt a kedvezményezett a 1237/A Adatlap 02-es lapjának kitöltésével kérheti. A kivételes méltányosságról az adóhatóság az 1237/A Adatlap elbírálásával egyidejűleg dönt.

¹⁰ www.nav.gov.hu

¹¹ Ez az összeg tovább nőhet akkor, ha a magánszemély önellenőrzése, illetve az adóhatósági ellenőrzés eredményeképpen a kedvezményezett részére rendelkező adózó fizetendő adója 2011. július 31-ig nő. A pótlólagos összeget az adóhatóság póttulajás formájában juttatja el a kedvezményezettnek.

A törvény rendelkezése szerint az 1 százalék kiutalásának feltétele az, hogy a kedvezményezett a kiutalás időpontjában ne rendelkezzen köztartozással.

A 2. pontban felsorolt egyházi kedvezményezettekre a fenti eljárás nem vonatkozik.

4. Az adóhatóság az egyházakat és a költségvetési előirányzatot megillető összegről 2012. szeptember 15-éig az internetes honlapján tájékoztatást tesz közzé. Az egyházak részére felajánlott összeget a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a rendelkező nyilatkozatok évét követő év január 31-éig – azaz idei felajánlások alapján 2013. január 31-éig - utalja át, feltéve hogy a kedvezményezett az átutalás időpontjában is egyházként van nyilvántartva.

A kiemelt előirányzat javára 2012. évben tett nyilatkozatok alapján megállapított összeget a felhasználásában érintett fejezet 2013. évi költségvetése tartalmazza majd, amelyet pályázati kiírással lehet felhasználni.

5. Az állami adóhatóság 2012. december 31-ét követően az internetes honlapján tájékoztatást tesz közzé az egyes civil kedvezményezettek nevééről, adószámáról, székhelyéről.

Ezen túl a kedvezményezettek az adóhatóságtól egyedi tájékoztatást is kérhetnek a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, régiónkénti megoszlásáról, továbbá az érvénytelen nyilatkozatok érvénytelenségének okairól és azok arányáról.

Mivel a magánszemélyek rendelkező nyilatkozata adótitoknak minősül, így egyedi adatokat az adóhatóság kérelemre sem közöl a kedvezményezettel. Az "adományozók" kilétéről csak maguktól az adományozóktól szerezhet tudomást az adott szervezet.

6. A magánszemély által juttatott pénzösszeg olyan költségvetési támogatásnak minősül, amelynek igénylését és közcélú tevékenységeknek megfelelő felhasználását az adózás rendjéről szóló törvényben¹² foglaltak szerint az adóhatóság jogosult ellenőrizni. Amennyiben az ellenőrzés azt állapítja meg, hogy

- a támogatás igénylése jogszabálysértő volt, így például ha a kedvezményezett a 1037A számú Adatlapon valótlan tartalmú nyilatkozatot tett, vagy
- a közcélú tevékenység szerinti felhasználás nem valósult meg,

úgy a kedvezményezettnek az adóhatóság határozata alapján az átutalt összeget vissza kell fizetnie.

A civil kedvezményezett akkor használja fel a közcélú tevékenységének megfelelően az 1 százalékos összeget, ha

- az alapítvány, közalapítvány, egyesület az alapító okiratában, alapszabályában alaptevékenységként meghatározott közhasznú tevékenységre, illetve
- az 1. pontban felsorolt további szervezetek a létesítő okiratukban és a rájuk vonatkozó külön jogszabályokban alaptevékenységként meghatározott közcélú, közérdekű, közhasznú tevékenység megvalósítására fordítják azt.

¹² Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény.

Lényeges arra is ügyelni, hogy a kedvezményezett a fenntartásával, működésével kapcsolatosan együttesen is csak az 1 százalékos összeg **50 százalékát** használhatja fel. Működési költségként különösen a következők vehetők figyelembe:

a) a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

- 79. §-a szerinti személyi jellegű ráfordítások,

- 83. § (3) bekezdése szerinti fizetendő kamatok és kamatjellegű ráfordítások, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai, valamint

- 86. § (7) bekezdés c) pontja szerint a visszafizetési kötelezettség nélkül átadott, pénzügyileg rendezett, véglegesen átadott pénzeszközök összege,

b) székhely, működési hely - kivéve, ha az valamely alapító, tag, vezető tisztségviselő, alkalmazott vagy ezek közeli hozzátartozójának magánlakása is egyben - fenntartásával és működtetésével kapcsolatos költségek, így különösen az ingatlan bérleti díja és a kedvezményezettet terhelő közműdíjak,

c) postaköltség, telefon- és internetszolgáltatás alapdíja,

d) - költségvetési szervek esetében - személyi és dologi juttatások.

7. A civil kedvezményezettnek a javára juttatott összeg cél szerinti felhasználásáról, vagy esetleges tartalékolásáról a nyilvánosság előtt kell számot adnia. 2008. január 1-jétől hatályban lévő fontos új szabály az, hogy a kedvezményezett a részére átutalt 1 százalékos összeg felhasználására vonatkozó adatokat **nem sajtóközlemény útján** teszi közzé. Ehelyett a kedvezményezett köteles a részére juttatott összeg felhasználására vonatkozó adatokat az átutalást követő második év május 31-ig (tehát a 2012-ben átutalt összeg esetén 2014. május 31-éig, a 2011-ben átutalt összeg esetén pedig 2013. május 31-éig) az állami **adóhatóság részére, elektronikus formában, tehát az Ügyfélkapun keresztül**¹³ megküldeni. A közleményt a NAV által rendszeresített nyomtatványon kell benyújtani¹⁴.

A kedvezményezettet jogutód nélküli megszűnése esetén soron kívüli, jogutódlással történő megszűnése esetén a jogutódot a jogelődre vonatkozó tartalmú és határidejű beszámolási kötelezettség terheli.

A közleményben szerepelnie kell az 1 százalékos összeg felhasználására vonatkozó adatoknak, ezen belül a cél szerinti és működési költségeknek külön-külön és összegszerűen is. Szintén szerepelnie kell a felajánlott összeg esetleges – legfeljebb három évre történő – tartalékolására vonatkozó információknak is. A közlemény végén nagyobb terjedelmű szabadon gépelhető rész található, melyben az 1 százalékos összeg felhasználására vonatkozó részletes információk tüntetendők fel.

Az adóhatóság a közleményben szereplő adatokat átadja a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot vezető miniszter részére, aki az adatokat minisztériuma honlapján közzéteszi. Ezen túl azon szervezetek, amelyek saját internetes felülettel rendelkeznek, az átutalást követő év december 15-éig kötelesek a közleményt ezen a felületen is közzétenni azzal, hogy a közleményt 1 évig nem lehet onnan eltávolítani.

¹³ A www.magyarorszag.hu internetes honlapon keresztül.

¹⁴ A közlemény formája és adattartalma megismerhető a személyi jövedelemadó meghatározott részében az adózó rendelkezése szerint részesített kedvezményezetteknek átutalt összeg felhasználásáról szóló közlemény formai és tartalmi követelményeiről szóló 9/2008. (IV. 10.) PM-SZMM együttes rendelet mellékletéből.

Amennyiben a kedvezményezett a közleményre vonatkozó szabályoknak nem tesz eleget, az adóhatóság határozattal – a határozat jogerőre emelkedésének évét követő évre – kizárja a szervezetet a kedvezményezettek köréből.